

Ten eerste

Uwe Matzat, Eindhoven

Citaat *How would that system look like?***Moet zijn** *What would that system look like?***Commentaar** Dit is een veel gemaakte fout onder Nederlanders. Jullie vertalen 'hoe' één op één in 'how', terwijl het in dit geval toch echt 'what' moet zijn.**Citaat** *Does that work always?***Moet zijn** *Does that always work?***Commentaar** Ook dit is, grappig genoeg, weer een typisch Nederlandse fout die gemakkelijk voorkomen kan worden. In het Nederlands komen woorden van frequentie na het werkwoord, in het Engels komt de tijdsbepaling juist vóór het hoofdwkwoord.**Citaat** *When I will go to the bakerman and give him 10 euros for a bread, that is not an example of reciprocity.***Moet zijn** *When I go to the baker and give him 10 euros for bread, that is not reciprocity.***Commentaar** Dit gaat ook vaak fout: te vaak en verkeerd gebruik van 'will', dat is in deze zin overbodig. Je kunt wel zeggen: 'I think I will go to the baker', dan gaat het om de toekomst, niet om een hypothetische situatie. 'Bakerman' is erg schattig, maar het is geen Engels woord.

Martijn Goudbeek, Tilburg

Citaat *But indeed, a sizeable amount of the ambiguity that is potentially there in sentences, can be resolved by, for example, commas.***Commentaar** Dit is prachtig Engels, het zou zo uit een boek kunnen komen. Het is bijna te goed. Ik denk dat mensen voor wie Engels de tweede taal is deze zin wel drie keer moet horen om 'm te snappen.**Citaat** *The little thingy***Commentaar** Dit laat zien dat de docent zich ook weet te redden in goed Engels als hij even niet op een woord kan komen. Het laat zien dat hij thuis is in de taal.**Citaat** *It puts you on the wrong foot.***Moet zijn** *It starts you off on the wrong foot.***Commentaar** Dit is een verhaspeling van het Nederlandse 'op het verkeerde been zetten' en het Engelse: 'getting off on the wrong foot'. De laatste variant betekent een slechte start maken, dat bedoelt de docent hier niet.

Eindhoven University of Technology

Door naar Eindhoven University of Technology. Op het programma staat een college HTI (*human-technology interaction*) in social context. Een soort sociologie van techniek, onderdeel van de Engelse bachelors Psychology & Technology.

De techniek in de collegezaal laat het evenwel afweten, waardoor de docent het zonder microfoon moet doen.

Het eerste wat opvalt, als het geritsel met sul-tanaverpakkingen en gebiep van binnenkomende whatsappjes verstomt, is het Duitse accent van de docent. Dat vergt aanpassing, vooral bij woorden als 'reciprocity' en 'identifiability'. Maar in combinatie met de teksten op het scherm is het goed te begrijpen.

Het is zoeken naar foutjes; deze docent beheerst de taal. 'How would that system look like?', schrijft Toebosch in haar notitieblok. En: 'Does that work always?' Ook: 'When I will go to the bakerman and give him 10 euros for a bread, that is not reciprocity.'

Met het volledige masteraanbod in het Engels behoort Eindhoven tot de voorhoede in de universitaire verengelsing. Vanaf volgend jaar moeten ook bijna alle bacheloropleidingen er in het Engels zijn.

Dat gaat niet zonder slag of stoot. Meerdere docenten en hoogleraren zetten hun hakken in het zand, onder wie hoogleraar organische chemie Bert Meijer. 'Ik heb wel eens uit baldadigheid gezegd: als ik alleen in het Engels moet lesgeven, neem ik ontslag.'

Het protest tegen het oprukkende Engels is niet nieuw. Studenten van de Technische Universiteit Delft reikten in 2003 al de 'worst teacher award' uit aan de docent met het steenkolligste

Engels. De winnaar kreeg een Gelderse gekookte worst mee naar huis.

De prijsuitreiking was bedoeld om een serieus probleem aan te kaarten: de universiteit zou in 2005 geheel overstappen op het aanbieden van Engelstalige masters.

Het protest haalde niets uit, het Engelstalig onderwijs kwam er. Dertien jaar later klagen Delftse studenten nog steeds over ondermaats Engels, zegt Peter Vinke van studentenvakbond VSSD.

In Eindhoven toont Toebosch zich vanmiddag uitermate tevreden over het Engels in het college techniek sociologie. 'Grammaticaal in orde, goed verstaanbaar en een geweldig uitgebreide woordenschat.' Alles bij elkaar heeft de lerares in een dag tijd veel goed Engels gehoord, zegt ze. 'Het hoeft niet perfect te zijn, het moet duidelijk zijn. Dat was het grotendeels.'

Wat vindt de docent zelf?

Uwe Matzat, universitair docent Technische Universiteit Eindhoven: 'Het verbaast me dat Engelstalig onderwijs in Nederland als een probleem gezien wordt. Het Engels van veel docenten is volgens mij behoorlijk goed. Ik kom uit Duitsland, daar zijn nog maar weinig studies in het Engels: daardoor weten universiteiten veel minder internationale studenten aan te trekken. Engels spreken kost mij geen moeite. Er zijn studenten die iets zeggen over mijn Duitse accent, maar als ik in het Nederlands college geef heb ik ook een accent.'

Tilburg University

Op naar Tilburg University voor een college taalpsychologie. In de kleine zaal tikken studenten van de bachelor communicatie- en informatiewetenschappen, die deels in het Engels is, driftig op hun laptops.

De docent van dienst steekt van wal. Hij praat ontspannen en is goed te verstaan. Van tijd tot tijd produceert hij volzinnen als: 'But indeed, a sizeable amount of the ambiguity that is potentially there in sentences, can be resolved by, for example, commas.'

Een enkele keer schakelt hij over op het Nederlands, bijvoorbeeld bij een begrip als 'bepaling van tijd'. Er komt Engels voorbij waar Toebosch goedkeurend bij knikt, zoals 'the little thingy'. Het gaat ook weleens mis: 'It puts you on the wrong foot.' In de pauze beoordelen studenten Sammy (22) en Marjolein (24) het Engels desgevraagd als 'vrij prima'. Ze zeggen wat veel studenten zeggen: over het algemeen wordt er goed Engels gesproken op hogescholen en universiteiten. 'Maar af en toe zit er een docent tussen die het zo slecht spreekt dat je nauwelijks kunt communiceren', zegt Sammy. 'Dat is lastig.'

Het eindoordeel van Toebosch is positief. 'Echt super. Heel verstaanbaar, weinig fouten, een rijk vocabulaire en bijna accentloos.'

Hoe belangrijk is dat eigenlijk, accentloos Engels?

Onder Utrechtse studenten circuleert een screenshot met citaten van een geanonimiseerde docent. 'Lets call him mister English', staat erboven. 'Hij heeft veel talenten over het algemeen, maar Engels is niet z'n sterkste kant.' Mister English maakt de studenten vaak

aan het lachen. 'Of, zoals hij zou zeggen: they laid completely in a bend.'

Wat volgt is een opsomming van kreupele zinnen, opgetekend uit de mond van de onbekende docent. 'I think you are now a good group, so we can go lekker fast.' En het cryptische: 'If you have an otherwise then that it's fine but this is my solution.'

Wat opvalt is dat veel van de zinnen grammaticaal incorrect zijn, maar niet onbegrijpelijk. De grap, of de plaatsvervangende schaaamte, lijkt 'm voor de studenten te zitten in de Nederlandse zinsopbouw en bijbehorende accent, dat zelfs op papier doorklinkt in elke Engelse zin. 'Then we now go on with the rest.' En: 'Just do some practice with it.'

Volgens Toebosch zijn Nederlanders te kritisch op hun eigen en (vooral) elkaars Engels. 'Je zult een Spanjaard niet snel horen mopperen op Engels met een Spaans accent. Nederlanders zijn daar erg op gefocust.' De lerares geeft geregeld les aan Nederlanders die door een collega zijn aangesproken op hun accent. 'Ze spreken hartstikke goed Engels. Het gaat niet om het accent, maar of je verstaanbaar bent.'

Een onderzoek onder Utrechtse studenten uit 2012 toont diezelfde meedogenloze zelfkritiek aan. De onderzoekers vroegen zowel Nederlandse als internationale studenten het Engels van hun veelal Nederlandse docenten te beoordelen. De Nederlandse studenten gaven gemiddeld lagere cijfers dan de buitenlandse studenten. Een buitenlands accent geldt als charmant, schrijven de onderzoekers, terwijl een Nederlands accent een zwaktebod is.

Wat vindt de docent zelf?

Martijn Goudbeek, universitair docent Universiteit Tilburg: 'Het is een illusie dat iedereen op de universiteit The Queen's English moet spreken. Ik zit niet in Oxford of Cambridge. Ik richt me op studenten voor wie Engels de tweede taal is. In de discussie over Engels in het hoger onderwijs wordt nog weleens vergeten dat het studentenpubliek niet uit native speakers bestaat. Het Engels dat op Nederlandse universiteiten gesproken wordt is misschien niet altijd perfect, maar het is over het algemeen wel voor iedereen te volgen.'